

УДРУЖЕЊЕ СРПСКИ КРИВАК
Пословни клуб

проф. др Сениша Боровић

ПОЛИТИЧКО ЛИДЕРСТВО
- коментар уз књигу -



Београд 2010.

САДРЖАЈ

А) О лидерству.....	3
Б) Лидерство код нас.....	4
Ц) Изазови нашег политичког лидерства.....	5

А) О ЛИДЕРСТВУ

Лидерски потенцијали и ефективан лидерски процес представљају најважније чиниоце успеха, било колектива, државе или нације.

Лидере који су поштени и увиђајни прате следбеници који су задовољни.

Није могуће пронаћи лидера који је успешан у свим ситуацијама, али за све ситуације је битно за лидерско одлучивање:

- формализована компетентност
- одговорност
- патриотизам
- морал
- продуктивност и оперативност
- узајамно поверење и поштовање
- самопожртвовање
- задовољство за најбројнију популацију
- јака моћ позиције

Лидер помаже да се уклоне препреке и ограничења, мотивише и васпитава подређене да на позитивним вредностима и на најприкладнији начин остварују заједничке циљеве у ситуацијама у којима раде.

Лидер мора да афирмише вредновање радног учинка, организациону посвећеност, иновације, позитивну радну атмосферу, процедуралну и дистрибутивну правду, напредак у каријери базиран на доприносу за опште добро и у свему да предњсчи личним примером, стилем и начином живота, мора бити осећајан, харизматичан, визионар и борац за поштовање стандарда.

Ако је на челу народа мора имати и социјалну проицљивост и флексибилно опхођење.

Етика за лидера представља карактер, морал и понашање тако да се ствара највеће добро за највећи број људи

Знање лидера – подразумева акумулиране информације, искуство, систематизоване чињенице, експертске способности, посебно из домена стратегије и системских научних дисциплина, усвојене вештине и верификоване резултате претходног рада.

Поступци лидера увек откривају његове врлине и као свако друго људско биће које је добро и вредно постојања и лидери нарочито морају поседовати:

- храброст
- умереност, уздржаност и скромност
- великодушност, правичност и истинољубље
- самоконтролу и коректност
- искреност, верност и добротинство

Без обзира како се лидерство изучава и тумачи, универзално пожељни лидерски атрибути су заједнички:

- то је особа од поверења, правичан и искрен
- има способност предвиђања – планира унапред и охрабрује
- позитиван, динамичан, мотивише
- гради самопоуздање и инспирише
- интелигентан, одлучан, ефективан
- решава проблеме за опште добро, информисан, комуникативан
- усмерен на квалитет, ефикасну администрацију, гради тим и координира

Б) ЛИДЕРСТВО КОД НАС

У смислу наведеног о лидерству кад се запитамо имамо ли ми такве лидере, одговор би могао да гласи: “Вероватно да имамо, али их ми не познајемо.” Они долазе из средина или живе и раде у срединама где се васпитавају на наведеним принципима. За сада су то неспорно предшколске установе, нека добровољна удружења, црквене организације и део породица. Они ће доћи на чело институција када будемо тражили, промовисали и поштовали такве вредности и будемо спремни да за опште добро препустимо управљање институцијама бољима од нас.

Данас је цитираност наших лидера у лидерској литератури и пракси безначајна премда ми имамо самопроглашене лидере и лидере демагоге, лидере “прелетаче” и вечите лидере који перманентно понављају шта су некада причали заборављајући да је Леополд Ранке након 35 година научног рада закључио да појам “рећи” треба заменити појмом “показати”.

Можда наше хришћанске лидере треба подсетити на препоруке из Светог писма: “Ако владаш над неким, не господари над њиме жестоко, учи их наредбама и законима и показуј им пут којим ће ићи и шта ће радити. Не закидај... плата надничара твога нека не преноћи код тебе до јутра. Не буди осветољубив и не носи срдње на синове народа твога...”

Оно што су велике државе и велики народи доживљавали раније, а сада понекад, малима се догађа и данас.

Директна корумпирања политичара од стране финансијских моћника и лобиста доводе земље до тога да буду војно уцењене, финансијски, имовински, политички, духовно, а све више и физички окупиране експертима, институцијама, туђим удружењима и доминатним утицајем на јавно мњење преко контроле медија. Тако се уместо лидера на чело институција доводе економско-политички послушници туђих центара моћи. Од њих се захтева да “непослушне” народе и државе разграде и разбију на регије које се затим од растављених држава склапају у нове целине према интересима њихових креатора и ментора. У таквом лидерству народ се не васпитава на поштовању властитих вредности, већ му се замагљују видници негирајући своју прошлост и традиције у име напредка који ће доћи касније, ако они остану на власти или никада, ако они не буду владали.

Народи који судбину препусте лидерима који ће их стално водити под окриља спасиоца, кад-тад ће бити остављени на милост и немилост криминала, корупције и стране доминације. Према томе, из лутања се не може створити никакво добро већ лидери будућности морају своје народе учити раду, освајању нових производа и

овладавању новим технологијама јер ће у супротном привреда и наука базирани на услугама производити професионалне, али сиромашне слуге.

Лидерска заблуда или можда свесна манипулација је да ће са истим методама и са истим кадровима хоризонталном ротацијом у наредном мандату постићи боље резултате. Можда је боља нестабилност и чешиће политичке промене од стабилног, али погрешног и лошег стања система. Када сагледамо достигнуто стање система, неке појаве забрињавају:

- Држава нам има све мање народа, школе ђака, касарне војника и фабрике радника, а они који отпуштају раднике суде онима који су их запошљавали.
- Имамо све више народних кухиња, гладних, сиромашних, а школовање омладини наплаћују они који су се бесплатно школовали.
- Министарство за привреду не постоји, а економија је широк и немерљив појам и више теоретска дисциплина. Раније министарство за привреду и приватизацију је стваљало тежиште на приватизацију и провизију, а и голим оком, без истраживања се види колико је била успешна приватизација и у какво стање је доведена привреда.
- Просторно планирање, регионални развој и НИП не дају синергетски ефект јер припадају различитим коалиционим партнерима.
- Ако је 21. век проглашен за информатичку еру и нове технологије, још није на чело Министарства просвете долазио лидер професионалаца из тих области, итд...
- Некада смо као пример политичког лидерства наводили речи једног српског посланика у скупштини пред Аустро-Угарску анексију Босне (када су српски патриоти тражили помоћ и подршку): “Шта ће нам Босна кад моја њива од тога ништа неће бити већа.”

Ц) ИЗАЗОВИ НАШЕГ ПОЛИТИЧКОГ ЛИДЕРСТВА

Данас се светски центри моћи у свету померају према онима који имају ресурсе и радну снагу која зна да производи, а спекулативно финансијско управљање губи повлашћени однос па чак нема сагласности и међу традиционалним савезницима. Енергија, минерали и природни ресурси ће пресудно утицати на стратегијско понашање.

Глобализација као концепт новог светског поретка није успела и рационални лидери се враћају очувању својих националних интереса.

Демократија која је код нас прокламована, а медијски и маркетиншки експонирана, није кренула путем класичног поимања. На политичку сцену су дошли кадрови који никада нису били запошљавани у реалним државним и приватним секторима који су остваривали конкретне резултате па нису успели да заштите интересе друштва као целине, већ због страха од компетентних, добромислећих и стручних људи које не могу контролисати створили су поларизацију у друштву и наметнули лидере који не знају конкретно да раде већ могу само да управљају, а колико ефикасно – види се по резултатима.

Природно уважавање хијерархије знања и способности као основе личних слобода и егзистенције чланова друштва мораће од истинског политичког лидерства поново бити афирмисано ако хоће да се изграђује здраво друштво.

Неравномерно конципиран регионални развој, просторно планирање и НИП доводе да масовне миграције становништва или према урбаним центрима или према другим државама.

Политички лидери углавном стално покушавају или обећавају да ће растуће проблеме успешно решити у наредном мандату са истим методама и истим кадровима које ће другачије хоризонтално распоредити.

Тежња за брзи улазак у институције које су превазиђене или су већ на заласку доводи до допунског расипања националне енергије. Препуштање националне судбине међународним судовима правде који су формиран за заштиту интереса оних који су их формирали довешће неминовно до нових разочарења.

Научна истраживања и иновативна делатност и процеси стицања знања бивају ометени због сиромаштва, догматских веровања и политичких искључивости.

Замиру фундаментална истраживања и техничке науке па се смањује способност друштва да се стара о себи.

Ако поверење у вођство, институције система, хијерархију, национални идентитет и бољу скору будућност пропадне онда се може урушити друштвена кохезија и догодити неконтролисани процеси.

Да ли ће професионални политички лидери који су стекли статус вербалним наступима и вештином манипулисања без практичног искуства и позитивних резултата рада на неке позиције доводити оне који знају да креирају, управљају, граде и стварају нове вредности остаје да се види, али ако се то брзо не деси, неће се брзо ни стање у друштву поправити.

Ослањање на интернет даје информације које тражите јер су вам већ делимично однекуд познате и други брзи, површни начини стицања знања без долажења до информација које нисте тражили које пружају књиге, репортаже и стручни часописи, доводи до убрзаног пада општег нивоа образовања и ограничавања интелектуалних капацитета друштва као основе за преживљавање. Ако се томе дода и школовање по Болоњи које ствара извршиоце поданике онда остаје велика обавеза на политичком лидерству да трасира властити пут у будућност.

Ја нећу говорити о геополитици, енергетским и минералним ресурсима, где се они налазе, ко њима управља, у чијем ће поседу бити у будућности и којим коридорима ће се алоцирати, али то се већ јасно назире и рационални политички лидери траже места за своје народе и државе. У условима политичке и економске нестабилности са претњама и изазовима који следе, ако политички лидери не буду имали јасне националне циљеве, добро рангиране приоритете и буду неодлучни расипаће се национална енергија и даље слабити друштвени капацитет и вероватно у сагледивој будућности се неће постићи статус развијене државе као Норвешке, Швајцарске, грчког дела Кипра и сл.

Шта су данас српски приоритети:

- Српска привреда
- Српско банкарство
- Реорганизовано државно школство и контролисано приватно школовање
- Социјална и здравствена сигурност
- Судство и борба за истину
- Полиција и војска, па на крају регионална и глобална повезивања

Цикличка страначка смењивања на челу државних институција у којима нема места за нечланове не доносе никакав нови квалитет у управљању већ му само мењају боју, а перманентно се лаици промовишу у експерте и негативни ефекти по системе се кумулирају. Тако долазимо у позицију да решења више не налазимо у дејству унутрашњих фактора и сопствених ресурса већ спас за системе тражимо у спољним чиниоцима: новом газди, брзој приватизацији, продаји у бесцење уз провизију, само да би се проблем удаљио од актуелних актера. Тако испада да све неко други може уместо нас боље да ради од нас.

Ако се политичко лидерство које је обезбедило неприкосновено право на одлучивање у великим системима и државним институцијама одвоји од морала, науке и елементарне људске логике, потпуно условљено партикуларним интересима и вредностима странке и њених лидера или владајуће коалиције довешће до политичког отуђења грађана и владавине независне од воље грађана, где ће сваки учесник тежити да му се политичко деловање исплати.

Уместо умних, моралних и способних кадрова који имају истинска реална знања из конкретних целина, доћи ће на чело институција лукави и некомпетентни поданици, а онда се од погрешног избора приоритета нећемо лако одбранити. Резултати таквог лидерства могу довести до дугорочно лоших последица:

- државу, институције и фирме ће напустити квалитетни и некорумпирани кадрови
- институције ће бити осиромашене и рекетиране
- појединци ће профитирати на рачун друштва
- носиоци функција ће настојати да паралелно обављају пиватне послове
- створиће се жеља за успехом “преко ноћи”
- биће замагљене структуре, надлежности и одговорности
- неће се континуирано еволуционим путем стварати управљачки кадар
- управљачи неће стварати, усавршавати и развијати институције и учити сараднике да буду мудрији, одважнији, снажнији и стручнији.

Где је излаз на почетку јер “у почетку беше реч, све је кроз њу постало и без ње ништа није постало што је постало. У њој беше живот и живот беше видело људима.” Зато политички лидери треба да изврше сваку задату реч или да је не изговарају, јер “ко прича а не извршава гради кућу без темеља”.

Политичко лидерство кроз историју српског народа увежбало га је да може много да трпи, пати и чека. “Ако му узму кућу, а остане му штала, он каже: Опет је добро, могли су и то да ми узму.” Међутим, и понирање има границе, а наш народ заслужује да се пореди са напредним и просперитетним друштвима, то очекује од своје елите којој даје поверење да уместо њега оперативно одлучује и дежура над његовом судбином.